

GEMEENTE UKKEL
JEAN VANDER ELSTPLEIN, 29
1180 BRUSSEL

**GEÏNTEGREERD CULTUURBELEIDSPLAN
GEMEENTE UKKEL
2014-2019**

GEMEENTELIJKE DIENST CULTUUR
GEMEENTELIJKE OPENBARE BIBLIOTHEEK
GEMEENSCHAPSCENTRUM CANDELAERSHUIS

VOORWOORD: DURF AAN CULTUUR DOEN

Dankzij cultuur kan de mens zichzelf leren kennen en ontwikkelen, scheppen, zich verwonderen, communiceren, zijn geest verruimen en beoordelen. Het is een essentiële factor voor de ontplooiing en de socialisatie. Cultuur versterkt de burgerparticipatie in de maatschappij, de kwaliteit van het verenigingsleven, de preventie van sociale problemen en de uitsluiting. Cultuur, democratie en vrijheid zijn nauw met elkaar verbonden.

Interesse en openheid voor cultuur hangt meer af van de opvoeding dan van de financiële of sociale achtergrond. De culturele opvoeding van de burgers is één van de fundamenteën voor de culturele ontwikkeling van morgen, hetgeen gunstig is voor de rol en de naamsbekendheid van scheppers en acteurs.

Bij cultuur is uiteraard ontspanning, plezier en persoonlijke ontplooiing een aspect maar het gaat ook om opleiding en economie. Cultuur is een verzameling van kennis en intellectuele waarden, van morele en politieke engagement. Cultuur is een onderdeel van het burgerschap. Alles moet aldus in het werk gesteld worden opdat cultuur voor iedereen echt toegankelijk wordt. Onze gemeente beschikt over een uitgebreide culturele infrastructuur en organiseert talrijke evenementen in de open publieke ruimtes zodat zo veel mogelijk inwoners in contact kunnen komen met cultuur in brede zin.

De overheden moeten ervoor zorgen dat een zo groot mogelijk aantal inwoners toegang tot cultuur krijgt. De daling van het aantal culturele bezoeken geeft aan dat er nog talrijke inspanningen geleverd moeten worden en dat cultuur meer dan ooit naar buiten en naar de mensen gebracht moet worden.

De gemeentes moeten op een dynamische manier investeren in cultuur door mogelijke samenwerkingen te ontwikkelen, in het bijzonder tussen de verschillende gemeenschappen die op hun grondgebied leven. Een gemeentelijk cultuurbeleid ontwikkelen is niet enkel een cultureel programma aanbieden. Het is eveneens dialoog, debat en creatie aanmoedigen.

Sinds meerdere jaren zijn de banden tussen de Nederlandstaligen en de Franstaligen van onze gemeente sterker geworden. Er worden activiteiten voor de twee gemeenschappen georganiseerd, zowel op initiatief van het Candelaershuys als de Nederlandstalige en Franstalige bibliotheken in het centrum van Ukkel.

De toetreding van onze gemeente in het Decreet Lokaal Cultuurbeleid zal ons de mogelijkheid bieden de banden tussen de verschillende verenigingen op ons grondgebied nog te versterken. Enkel door de krachtinspanningen van de verschillende actoren op het terrein te bundelen kunnen we het cultureel aanbod uitbreiden en opwaarderen.

De gemeente Ukkel rekent aldus op de medewerking van iedereen om te helpen bij de continue ontwikkeling van deze samenwerkingen die een echt gemeenschapsgevoel creëren.

Carine Gol-Lescot
Schepen van Cultuur, Sport, Toerisme en Reinheid

INHOUDSTAFEL

Voorwoord: Durf aan cultuur doen	2
1. Omgevingsanalyse	5
1.1 Situering van het werkgebied.....	5
Bevolking	5
Ruimtelijke ordening	5
Inkomens en sociale bijstand	6
Economie en politiek.....	7
Onderwijs.....	7
Cultuur	8
1.2 De partners binnen het lokaal cultuurbeleid.....	9
Dienst Cultuur gemeente Ukkel.....	9
Gemeenschapscentrum Candelaershuys	9
De gemeentelijke openbare Nederlandstalige bibliotheek.....	11
Andere partners	12
1.3 SWOT analyse lokaal cultuurbeleid.....	13
2. Visie	15
3. Doelstellingen	16
3.1 Gemeenschappen en inwoners dichter bij elkaar brengen om de sociale cohesie te versterken	16
3.2 De Ukkelaar kan zich verder ontplooiën door beroep te doen op het cultuureducatief aanbod.....	17
3.3 De acties zijn erop gericht om alle Ukkelaars te bereiken, met aandacht voor kansengroepen	18
3.4 Er is aandacht voor de Ukkelse jeugd in het lokaal cultuurbeleid	19
3.5 De Ukkelaars en andere geïnteresseerden geven mee vorm aan het lokaal cultuurbeleid	20
3.6 Het lokaal cultuurbeleid heeft aandacht voor de samenwerking tussen de hoofdactoren	21
3.7 De inwoners kennen het cultuuraanbod	22
4. Participatieproces	23
4.1 Beroepskrachtenoverleg en regiegroep	23
4.2 Beheersorgaan van de bibliotheek en RvB en AV van het gemeenschapscentrum	24
4.3 Adviesraad voor cultuur	24
4.4 Raadpleging van de bevolking.....	24
5. Middelen	25
5.1 Gemeentelijke middelen	25
5.2 Gemeentelijke bibliotheek	26
5.3 Gemeenschapscentrum Candelaershuys.....	26
6. Informatie en communicatie	27

1. OMGEVINGSANALYSE

1.1 Situering van het werkgebied

Met een **oppervlakte**¹ van 22,9 km² is Ukkel is één van de grootste gemeenten van het gewest. De gemeente telt verschillende autonome wijken. Er zijn **duidelijke verschillen** qua uitzicht, bewoning, inwoners, demografie, socio-economische activiteit, inkomen en gezondheidsperceptie. In deze omgevingsanalyse gaan we verder in op deze verschilpunten.

Bevolking

Ukkel telt 80.487 inwoners, iets meer vrouwen dan mannen, en is de 4^e meest bevolkte gemeente van **het Gewest. Er is een constante stijging sinds 2000 (74.221 inwoners) tot heden (2012: 79.498 inwoners)** zelf ligt die stijging onder het gemiddelde van het gewest.

De middengroep (20-64 jaar) is de grootste groep. Ondanks de aanwezigheid van quasi een kwart jongeren onder de 20 jaar vergrijsst de gemeente (veroudering van 115% tegen 71,3 % voor de gemeente); 19% van de bevolking ouder is dan 65 (tegen 13% voor het Gewest). De gemiddelde leeftijd blijft constant en schommelt rond de 41 jaar, terwijl in het gewest deze 37 jaar bedraagt. De levensverwachting in Ukkel ligt hoger dan het gemiddelde van het gewest. Die van de vrouwen ligt hoger dan die van de mannen. De bevolking van Ukkel vindt vaker dat haar gezondheid bevredigend is in vergelijking met de gewestbevolking. Het gemeentelijk beleid is er op gericht om jonge gezinnen aan te trekken, ondermeer via het huisvestingsbeleid.

Ruim een kwart van de bevolking heeft niet de Belgische **nationaliteit**. Dit komt overeen met het gewestelijk gemiddelde. Opmerkelijk is de grote aanwezigheid van Fransen, ongeveer (10%), ruim 8.000 personen dus. Verder staan de volgende nationaliteiten in de ranking: Italianen, Portugezen en Spanjaarden. Terwijl in het gewest meer dan de helft van de niet-Belgische bevolking afkomstig is uit de 15 landen van de Europese unie bedraagt dit aandeel in Ukkel meer dan in het gewest (71,8 % versus 50,8%),

Ruimtelijke ordening

Ukkel is een **groene gemeente**, omwille van haar vele parken en de nabijheid van het Zoniënwoud. Dit groen staat echter onder druk en is ongelijk verdeeld. Slechts 29,6% van het gemeentelijk grondgebied is geen groene zone, tegenover 46,5% in het gewest.

---

¹ de cijfers die hier vermeldt worden komen vanuit twee bronnen :

- Gemeentelijke fiches voor de analyse van lokale statistieken in het Brussels gewest, fiche 16: Gemeente Ukkel. 2de editie 2010, gepubliceerd door ULB-Igeat, Observatorium voor gezondheid en welzijn en de Cocof..

- Website van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (www.bisa.irisnet.be)

Ukkel wordt ook aanzien als een **residentiële gemeente**. De leefruimte per inwoner in m² ligt hoog (284,5 m²), in vergelijking met het gewest (142,5 m²). Wonen in Ukkel is duur.

Wat de **huisvesting** betreft: het aandeel huishoudens dat in een appartement woont is in Ukkel (60,2%) veel lager dan in het gewest (71,2%), en het aantal sociale woningen (4,5%) ligt lager (gewest: 7,8%). De gemiddelde huurprijs bedraagt er €724 (gewest €650). De woningen zijn er beter uitgerust.

De levensstandaard, het inkomen, de sociaal-economische positie, het onderwijsniveau en de staat van de woningen liggen allemaal boven het gewestelijk gemiddelde.

Inkomens en sociale bijstand

Het gemiddelde inkomen ligt ruim boven het gewestelijk gemiddelde. Het aandeel lage inkomens (< €10.000 per aangifte) is kleiner in Ukkel dan in het Brusselse gewest en het aantal hoge inkomens (> €75.000) is er veel groter : respectievelijk 22,1% en 6,2% versus 25,3% en 2,9%. In Ukkel heeft 64,1% van de 25-49 jarigen een baan. Dit is meer dan het gewestelijk gemiddelde van 57%. Een groter percentage (52,9%) van de 50-64 jarigen heeft werk, tegenover 44,6% in het gewest. 28% van de jongeren onder de 18 jaar leeft in een huishouden zonder inkomen in Ukkel. 12,1% van de actieve bevolking en 8,4 van de jongeren in Ukkel leven van een vervangingsinkomen, dit is veel minder dan in het Brussels gewest. Eind 2012 had 1,56% van de bevolking van Ukkel een leefloon (of equivalent) wat veel minder is dan het gewestelijk gemiddelde (3,53%).

De werkloosheid in Ukkel (11,9%) ligt veel lager dan in het gewest (19%). Werklozen in Ukkel zijn minder lang werkloos in vergelijking met het Gewest. Werklozen in Ukkel zijn ouder dan in het gewest. Inkomens uit lonen (48,3%) nemen in Ukkel een kleiner deel voor hun rekening dan in het gewest (55,6%). Inkomens van zelfstandigen liggen er tweemaal zo hoog als in het gewest (19,9% versus 10,6%).

Evenwel dient dit beeld te worden bijgesteld: er zijn aanzienlijke verschillen over het grondgebied. Het inkomensniveau varieert sterk naargelang de wijken: er zijn peperdure villawijken versus meer volkse wijken. De lagere inkomens situeren zich meer aan de westelijke kant van de gemeente, waar ook de sociale huisvesting zich grotendeels situeert. Bepaalde wijken, bvb. de Merlowijk in Stalle, vertonen meer en meer de problemen van grootstedelijkheid.

Een studie over de samenstelling van de gezinnen die een beroep doen op het OCMW (tweede trimester 2012) toont een oververtegenwoordiging van alleenstaanden: 78,4%, waarvan 25% eenoudergezinnen. De éénoudergezinnen zijn in Ukkel (11,4%) iets talrijker vertegenwoordigd dan in de rest van het Gewest (10,9%) en de meeste van hen wonen in de sociale wijken Homborch en de Melkriek en langs de Alsebergse Steenweg. Ukkel telt 1.653 sociale woningen (39.367 voor het Gewest).

Economie en politiek

Ukkel kent een zeer druk **verkeer**: belangrijke verkeersaders doorkruisen de gemeente, zoals de Alsebergsesteenweg, de Brugmannlaan, ... De gemeente is een doorgang van de zuidperiferie naar het centrum van Brussel. Ze heeft aantrekkingskracht dankzij haar sociale voorzieningen (hospitals, scholen) en haar handelskernen.

Openbaar vervoer is redelijk aanwezig in de gemeente, zowel wat de aanwezigheid van de drie treinstations, Stalle, Calevoet en St Job, betreft als de radiale en transversale tramlijnen. Fietsen in Ukkel is gezien de drukte en het heuvelachtig karakter niet evident.

Op **economisch vlak** kent Ukkel sterke handelskernen. Vrije beroepen zijn gevestigd langs de lanen. Er is een wegwijnende industrie in het westelijke gedeelte, maar deze wordt deels vervangen door een uitbreiding van de tertiaire sector.

Op **politiek vlak** is Ukkel van oudsher een liberale gemeente. Vanaf 2013 vormen MR, FDF en CdH een meerderheid. Ukkel kent 2 NL-gemeenteraadsleden op 41, waaronder de OCMW-voorzitter. De Vlaamse gemeenschap onderhoudt een goede relatie met de Franstalige meerderheid. De Nederlandstaligen wonen verspreid over de gemeente.

Onderwijs

Ukkel telt een vijftigtal **scholen**, verdeeld onder het gemeentelijk, gemeenschaps- en vrij onderwijs, tevens netjes verdeeld over het grondgebied en de wijken. Weliswaar overwegend Franstalig onderwijs. Er is geen gemeentelijk Nederlandstalig onderwijs.

Er zijn in Ukkel 7 Nederlandstalige basisscholen waarvan twee enkel kleuteronderwijs aanbieden en er is één secundaire school. In september 2013 opende het OCMW een Nederlandstalige gemeentelijke kinderkribbe.

Vergeleken met het gewest vertonen de jongeren die in Ukkel wonen meer de neiging om algemeen secundair onderwijs te volgen en minder beroepsonderwijs. Een lage activiteitsgraad bij de groep 15-24 jarigen (18,9% versus 26,7 in het gewest) wijst erop dat jonge Ukkelaars meer hoger onderwijs volgen.

Veel kinderen komen uit de periferie en worden aan school afgezet door ouders op weg naar hun werk in het gewest. In het Nederlandstalig onderwijs komen kinderen veelal uit Franstalige of taalgemengde gezinnen, wat het niveau en de taalkennis van het Nederlands niet altijd bevordert.

De kinderen uit de scholen worden momenteel hoofdzakelijk bereikt door de Bib. Het Candelaershuys beschikt (nog) niet over de aangepaste infrastructuur om een gedegen scholenwerking uit te bouwen.

Behalve de muziekschool en de Scouts bestaat er in Ukkel bijna geen mogelijkheid voor buitenschoolse activiteiten voor de kinderen. Er bestaat wel een actief jeugdhuis in de gemeente, 't Uilenkot.

Cultuur

Ukkel heeft op haar grondgebied een rijk **cultureel patrimonium**: bijvoorbeeld Art Nouveau en Art Deco meesterwerken zoals Villa Bloemenwerf van architect Vande Velde en het Museum Van Buuren, het modernistisch geheel Square Coghenwijk, het Zoniënwood, de kapel van Stalle,... Ukkel heeft ook een rijke culturele geschiedenis; vele kunstenaars en schrijvers woonden of wonen in Ukkel.

Het cultureel centrum heeft een breed **cultureel programma** met een hoofdzakelijk op Franstaligen gerichte programmatie. Het Candelaershuys zoekt binnen haar sociaal-cultureel aanbod naar openingen naar andere gemeenschappen. De gemeentelijke openbare Nederlandstalige bibliotheek heeft een goede samenwerking met haar Franstalige collega-bibliotheken. Zij probeert hiermee zoveel mogelijk in te spelen op het Franstalige en meertalige karakter van de gemeente. In het kader van het lokaal cultuurbeleid werken de partners (GC Candelaershuys, de gemeentelijke openbare Nederlandstalige Bibliotheek en de culturele dienst van de gemeente) samen aan een **gemeenschapsvormend aanbod**.

Besluitend kan gesteld worden dat de typering als residentiële gemeente klopt maar duidelijk genuanceerd dient te worden: wijken verschillen van mekaar zowel qua uitzicht, bewoning, inwoners, demografie, socio-economische activiteit als op vlak van inkomen. Het is dan ook evident dat er in deze grote gemeente verschillen bestaan.

Ukkel is een erg verfranste gemeente, weliswaar ook met actieve Nederlandstalige cultuurbrengers. Met dit gegeven moet het lokaal cultuurbeleid rekening houden, wil men een breed draagvlak hebben.

Gezien de grootschaligheid en de diversiteit van de gemeente is het aangewezen dat de culturele partners samenwerken binnen het cultuurbeleid, met als doel het leven wat aangenamer te maken, en Ukkelaars en gemeenschappen dichter bij elkaar te brengen.

1.2 De partners binnen het lokaal cultuurbeleid

Dienst Cultuur gemeente Ukkel

De gemeentelijke cultuurdienst coördineert het cultuurbeleid in het Ukkelse, en wordt in die hoedanigheid de trekker van het lokaal cultuurbeleid. Door de aanstelling van de cultuurbeleidscoördinator binnen de Dienst Cultuur zal de rol van de gemeentelijke dienst meer evolueren van ondersteuning naar het operationaliseren van de acties binnen het lokaal cultuurbeleid: de gemeentelijke dienst wordt hierdoor trekker van het gebeuren. De eerste opdracht van de cultuurbeleidscoördinator wordt de ondersteuning en het verbeteren van de samenwerking tussen de verschillende partners, dit naast grote aandacht voor het communicatieve luik.

De Dienst Cultuur organiseert activiteiten met de bedoeling om cultuur zichtbaar te maken in de gemeente. Denk aan het recente Bookcrossingproject, de zomeranimatie in het Wolvendaelpark, Kunst ter plaatse of de Kunstenaarsroute... De Dienst Cultuur van de gemeente werkt ook samen met andere diensten zoals de jeugddienst voor de organisatie van bepaalde activiteiten (zoals Uckelrock).

Veel andere culturele instellingen aanwezig in Ukkel en gebonden aan de gemeente zorgen voor een dynamisch cultureel leven. Het Cultureel Centrum is bekend voor zijn ruime kwaliteitsvolle aanbod. De Dekenij - kunstenhuis is sinds haar opening een ontmoetingsplaats voor kunstenaars, een ruimte voor tentoonstellingen van schilderijen, beeldhouwwerken, voor klassieke muziek, voor leerlingen en leerkrachten van de muziekacademie. Ook het Hof ten hove, die tijdelijk gesloten wegens verbouwingen wordt binnenkort weer een plaats waar alle Ukkelse artiesten en verenigingen zich zullen kunnen uitdrukken.

Hoofdintentie is Ukkelaars samen te brengen rond cultuur: contact en sociale ontmoeting staan centraal, en dit voor een breed Ukkels publiek.

Gemeenschapscentrum Candelaershuys

Het gemeenschapscentrum Candelaershuys, heeft jarenlang het Ukkelse lokaal cultuurbeleid vorm gegeven. Het is een "huys" vol muziek en ander fraais.

Het Candelaershuys wil "licht door Ukkel gaan" wat staat voor het afleggen van een traject met lokaal verankerde sociaal-culturele initiatieven, waarbij gemeenschapsvorming en sociale cohesie centraal staan. Dit in samenwerking met partners (gemeente, bib, netwerk...), met aandacht voor wijkwerking, en wat zich aandient in Ukkel.

Het Candelaershuys wil bereiken dat inwoners en gemeenschappen elkaar ontmoeten, en dat verenigingen en culturele instellingen van de verschillende gemeenschappen samenwerken.

De Ukkelaar en andere geïnteresseerden moeten hun gading kunnen vinden in een breed, complementair en kwalitatief cultureel aanbod.

Het Candelaershuys wil een gemeenschapsvormende werking ontwikkelen op vlak van communicatie, informatie en dienstverlening, culturele participatie, educatie en vorming.

Wat gebeurt moet een draagvlak en relevantie hebben binnen de gemeentelijke omgeving, al wat gebeurt moet Ukkels zijn, voeling hebben met, leven...

De vrijwilliger vervult een sleutelrol: het Candelaershuys doet beroep op een breed palet van vrijwilligers met een al dan niet langdurig, thematisch of structureel engagement. En inwoners en vrijwilligers moeten zich betrokken voelen, moeten inspraak hebben, sturen en mee de richting bepalen.

De verenigingen moeten zich thuis voelen in het gemeenschapscentrum, daarom moeten ze er terecht kunnen voor een breed palet van ondersteuning en info.

Het Candelaershuys poogt haar taak waar te maken door de organisatie van diverse kwalitatieve activiteiten, sociaal, cultureel of artistiek van aard, die dus mede bruggen slaan tussen de verschillende gemeenschappen.

Activiteiten waarbij contact en ontmoeting centraal staan en die zich richten tot verschillende doelgroepen. Geen grote dingen, maar kleinschalige toffe activiteiten, verscheiden en divers van aard, op maat van Ukkel.

Noteer dat het Candelaershuys onderdak verleent en vooral graag samenwerkt, waar wenselijk en mogelijk, met het Lokaal Dienstencentrum Lotus. Het verbreden van de mogelijkheden naar ook die kansengroep kleurt mee de werking.

Het Candelaershuys maakt haar intenties waar met een kleine personeelsploeg, gesteund door een dynamisch bestuur, én in nauwe samenwerking met Lotus.

Momenteel beschikt de vzw GC Candelaershuys over het Candelaershuys zelf en het Wijkhuis Carloo te Ukkel Sint-Job als uitvalsbasis.

Maar noteer in dit verband de beslissing om te verhuizen: het College van de Vlaamse Gemeenschapscommissie ondertekende met een vastgoedpromotor een verkoopovereenkomst voor een nieuwbouw aan de Egide Van Ophemstraat te Ukkel.

Het lokaal dienstencentrum **Lotus**, opereert vanuit en met het Candelaershuys. Lotus versterkt dan ook het partnerschap binnen het lokaal cultuurbeleid.

Lokaal dienstencentrum Lotus

Geholpen worden en niet meer alleen zijn: het lokaal dienstencentrum Lotus is er voor al wie nood heeft aan contact en ondersteuning.

Men kan er terecht voor maaltijden, pedicure, boodschappendienst, sociaal contact, ontspannings- en infonamiddagen, uitstappen, theatervoorstellingen, muziek...

Lotus vormt een tandem met het Candelaershuys, ze werken nauw samen, zowel inhoudelijk als op communicatief vlak. Samen verhuizen ze binnen afzienbare tijd naar een nieuwe locatie.

Samen verhuizen, waarom?

- verhuizen naar een gezamenlijke nieuwe locatie betekent een win-winsituatie voor beiden (zowel financieel als inhoudelijk)
- het gemeenschapscentrum en het dienstencentrum evolueren naar een geïntegreerde en nieuwe infrastructuur
- waarbij het gebruik ervan geoptimaliseerd wordt, want de indeling wordt gebouwd rond de inhoud en opdracht
- er is de samenwerking op inhoudelijk vlak, mits behoud van kernopdracht en eigenheid van elk afzonderlijk
- de tandem krijgt een breder uithangbord, met een groter bereik van leeftijden en breder bereik van doelgroepen

De infrastructurale situatie van vzw GC Candelaershuys en LDC Lotus noopt tot herlocatie:

- de momentele gespreide infrastructuur: Candelaershuys (Brugmannlaan 433) én het Wijkhuis Carloo (Alphons XIII laan 68) belemmert de uitvoering van de opdracht
- de tandem situeert zich nu in een residentiële buurt, op drukke invalsweg, met weinig voetgangerspassage en beperkte zichtbaarheid
- het gebouw beantwoordt niet aan de doelstellingen, en is, volgens de kennis van onze gemeente, niet ideaal gelegen
- er is overlast voor de burens
- wat de erkenning als dienstencentrum betreft: infrastructureel beantwoordt de huidige locatie niet aan de decretale normen van het Woonzorgdecreet.
- de te beperkte ruimte hypothekeert de verdere ontwikkeling van het programma en zorgt voor veel onnodige werklast gezien het te multifunctioneel gebruik van het beperkt aantal lokalen
- de huidige staat van de gebouwen vergt dure en noodzakelijke renovatie

De gemeentelijke openbare bibliotheek

De Nederlandstalige gemeentelijke openbare bibliotheek van Ukkel is een gemeentelijke culturele instelling die gesteund en erkend wordt door de Vlaamse gemeenschap en Vlaamse gemeenschapscommissie. De Nederlandstalige bibliotheek valt onder de bevoegdheid van de Schepen van Cultuur en wordt in haar taken bovenlokaal ondersteund door het Steunpunt Brusselse Bibliotheken, Locus en Bibnet.

De bib wil zich profileren als een open huis: een plek waar iedereen welkom is en waar het gezellig (voor)lezen en werken is.

De bib probeert de drempel voor bepaalde doelgroepen te verlagen en tegelijkertijd cultuur- en literatuurliefhebbers aan te spreken.

Via culturele activiteiten biedt de bib een ruimte aan voor informele ontmoetingen, ontspanning en persoonlijke verrijking. De bibliotheek wil via haar collectie en haar activiteiten ook een laagdrempelige toegang tot kennis bieden: het aanbieden van een dienst op maat van iedereen.

De bibliotheek promoot ook het lezen waarbij de klemtoon ligt op het leesplezier. Ze komt tegemoet aan culturele, literaire en recreatieve noden van potentiële bibliotheekgebruikers en fungeert als inspiratieplek.

De bib staat in dienst van de gemeenschap: gemeenschapsvorming en versterking van de culturele diversiteit, en de bib als ontmoetingsplaats staan centraal.

De bibliotheek wil zich ook profileren als een informatiepunt waar men terecht kan voor inlichtingen, bijstand en doorverwijzing, en heeft een educatieve taak in die zin dat ze een ondersteunende rol aanbiedt aan de Ukkelse scholen.

De Nederlandstalige gemeentelijke openbare bibliotheek richt zich naar 30% van de totale Ukkelse bevolking.

Het gebouw van de bibliotheek is geen gemeentelijk gebouw en wordt sinds 2004 gehuurd door de gemeente. Elk jaar ontvangt de gemeente een huursubsidie van de VGC van 30.000 euro. Deze subsidie was eveneens voorzien om de gemeente te ondersteunen bij het aankopen van een nieuw gebouw, wat reeds in andere Brusselse gemeenten gebeurd is. In de volgende jaren zal er samen met de gemeente naar een definitieve oplossing gezocht moeten worden zodat de bibliotheek over haar eigen ruimte definitief kan beschikken.

Andere partners

Hierboven werden de structurele partners voorgesteld, maar het is evident dat voor de realisatie van de opdracht ook wordt samengewerkt met verenigingen, de onderwijssector, de Franstalige bibliotheken, de jeugd, de seniorenkoepel, de wijkcomités..., kortom met een brede waaier aan lokale partners. Samenwerking is een sleutelgegeven bij de realisatie van het Ukkels lokaal cultuurbeleid.

De VGC erkent een vijftiental Ukkelse verenigingen uit diverse domeinen, waarvan het merendeel gekend is door het gemeenschapscentrum. Het verenigingsleven lijdt: vergrijzing en individualisering hypothekeren het engagement. Ukkel telt een twintigtal actieve wijkcomités, die ook verenigd zijn in een koepelorganisatie. Met deze koepel heeft het Candelaershuys goede banden: veelal zijn zij partners in de vele gemeenschapsvormende projecten in het kader van het lokaal cultuurbeleid. Hiernaast zijn er in Ukkel ook talrijke andere verenigingen aanwezig die minder gekend zijn of waarmee er tot nu toe minder samengewerkt werd.

1.3 SWOT analyse lokaal cultuurbeleid

Na de oprichting van de bib in 2004, werd gestart met de uitvoering van de verschillende jaarlijks actieplannen: activiteiten met als belangrijkste in steek het gemeenschapsvormende element. Hierbij een korte analyse van wat er doorheen de jaren op vlak van Nederlandstalig lokaal cultuurbeleid al aanwezig is in Ukkel. De structurele partners zijn de dienst cultuur van de gemeente, gemeenschapscentrum het Candelaershuys, dienstencentrum Lotus en de gemeentelijke openbare bibliotheek.

Sterktes

- Ukkelse cultuuraanbod is voor een breed publiek
- Door de decretale verdeling met als criterium het aantal inwoners heeft Ukkel de nodige middelen ter beschikking voor de realisatie van het plan
- De bibliotheek trekt een breed publiek aan met verschillende sociale en culturele achtergronden
- De autonomie van de structurele partners ligt relatief hoog, er is een vrijheid in handelen, evenwel na validering door de besturen
- Goede samenwerking tussen de structurele partners, goede relatie met de gemeente, het beleid, de diensten. De bibliotheek heeft een goede samenwerking met de Ukkelse scholen, zowel Nederlandstalige scholen als Franstaligen
- Er zijn de nodige banden met welzijn via de samenwerking met het Lokaal Dienstencentrum Lotus dat met het Candelaershuys onder één dak zit
- Nederlandstalige gemeenteraadsleden verstevigen de band tussen het werkveld en het gemeentelijk beleid

Zwaktes

- Potentiële partners (ook uit andere gemeenschappen/diensten) zijn niet voldoende gekend
- Gebrek aan buitenschoolse activiteiten in het Nederlands voor de jeugd
- Het aanbod van de bib en het Candelaershuys is teveel gericht op Nederlandstaligen, meer toegankelijkheid voor anderstaligen is nodig
- Het gemeentelijk aanbod is overwegend gericht op Franstaligen

- Er zijn blinde vlekken in publieksbereik, er is geen wetenschappelijke onderbouw via publieksonderzoeken, bevestigingen...
- Het programma binnen het lokaal cultuurbeleid komt nog eens bovenop het eigen reguliere programma en aanbod van de initiatiefnemende partners
- Het cultuuraanbod van de Nederlandstalige partners is niet of te weinig gekend door de rest van de Ukkelse bevolking. Ondanks de bestaande communicatiekanalen is het moeilijk om de bevolking te informeren

Kansen

- Dynamisch cultureel leven binnen de gemeente
- De verhuis van het Candelaershuys en Lotus kan nieuwe dynamieken genereren
- De aanstelling van de cultuurbeleidscoördinator kan het lokaal cultuurbeleid dynamiseren.
- Nieuwe gemeentelijke adviesraad cultuur geeft de mogelijkheid om nieuwe samenwerkingen te ontwikkelen en het draagvlak van het lokaal cultuurbeleid te verhogen
- Publiekonderzoek dat georganiseerd wordt door het LMOV is een kans om een beter zicht te krijgen op de eigen werking en hoe deze zich verhoudt tegenover de rest van Vlaanderen en Brussel

Bedreigingen

- Andere klemtonen (keuzes en besteding van middelen) in gemeentelijke culturele politiek
- Uitgestrektheid van de gemeente noopt tot afbakening en keuzes
- Infrastructuur van de Bibliotheek
- Het verenigingsleven lijdt aan vergrijzing

2. VISIE

Cultuur als plek voor ontmoetingen

In Ukkel, een gemeente die bijzonder uitgestrekt is en bestaat uit vele wijken met grote sociaal-culturele verschillen moet cultuur een meerwaarde voor de samenleving worden. Cultuur biedt een unieke gelegenheid om de samenleving permanent te verbeteren door mensen bijeen te brengen en een brug tussen de gemeenschappen te slaan.

Om die meerwaarde op lange termijn te realiseren vindt het cultuurbeleid het ook essentieel om in cultuureducatie te investeren. We willen plek maken in het beleid voor het verwerven van de nodige competenties om zich cultureel te kunnen ontplooiën.

Een kwalitatief cultureel aanbod voor iedereen en met iedereen

Een breed en kwalitatief cultureel aanbod, voor een breed publiek is aangewezen in Ukkel. Er gebeurt al veel in de gemeente, maar wat gebeurt kan meer diepgang krijgen, kan een grotere impact en slagkracht hebben. Niet meer doen maar beter doen; door de samenwerking tussen de hoofdactoren te verbeteren, door de samenwerking met de verenigingen te stimuleren en door een betere communicatie naar het publiek toe.

Het cultuurbeleid richt zich tot de Ukkelaar, vandaar is het de bedoeling aandacht te hebben voor diversiteit en wat leeft in Ukkel en haar wijken. De betrokkenheid en de deelname van de burgers en verenigingen is ook essentieel in het realiseren van het lokaal cultuurbeleid, hieraan willen we dan ook aandacht besteden om een actieve participatie te realiseren.

3. DOELSTELLINGEN

Uitgangspunt: onderstaande doelstellingen zijn meerjarendoelstellingen, die onderweg worden aangepast en gestuurd. Het lokaal cultuurbeleid gaat uit van een langetermijnvisie. Onderstaande doelstellingen zijn duurzame doelstellingen en moeten in dit licht gelezen worden.

3.1 Gemeenschappen en inwoners dichterbij elkaar brengen om de sociale cohesie te versterken

Gemeenschappen

Uitgangspunt: er bestaat in Ukkel een duidelijke nood om bruggen te slaan tussen, de twee taalgemeenschappen. In de omgevingsanalyse werd reeds besproken dat de gemeente een zeer specifiek Franstalig profiel heeft. Gemeenschappen ontmoeten elkaar via de acties binnen het lokaal cultuurbeleid.

- De gemeenschappen leren elkaar beter kennen door culturele activiteiten georganiseerd door de structurele partners.
- Verenigingen en culturele instellingen uit verschillende gemeenschappen versterken hun samenwerking.
- De gemeenschappen worden zo veel mogelijk in hun eigen taal aangesproken.

Inwoners

Uitgangspunt : grootstedelijkheid brengt met zich mee dat bewoners vaak langs elkaar leven en weinig contact met elkaar hebben.

- Inwoners ontmoeten elkaar via activiteiten
- De structurele partners profileren zich als warme plekken voor ontmoeting
- Verschillende generaties ontmoeten elkaar via het aanbod

3.2 De Ukkelaar kan zich verder ontplooiën door beroep te doen op het cultuureducatief aanbod

Uitgangspunt : Het lokaal cultuurbeleid wil het educatief profiel van de lokale instellingen bewaren en verder uitwerken.

- De Ukkelaar kan terecht bij de Bibliotheek en het Candelaershuys voor een brede waaier van informatie.
- De Bibliotheek investeert in een NT2 collectie.
- De schoolkinderen kunnen via een gericht aanbod van de partners bijleren. Er wordt een cultuureducatief aanbod voor en samen met de scholen uitgewerkt.
- De Ukkelaar kan terecht bij het vormingsaanbod van de partners met speciale aandacht voor diverse doelgroepen.

3.3 De acties zijn erop gericht om alle Ukkelaars en geïnteresseerden te bereiken, met speciale aandacht voor kansengroepen

Uitgangspunt: Ukkel wordt beschouwd als een rijke gemeente, maar dit beeld moet genuanceerd worden: er is een grote dualiteit merkbaar. De groepen die in Ukkel, volgens de omgevingsanalyse, de meeste nood hebben aan aandacht zijn de senioren, de geïsoleerde en de alleenstaande ouders. Ook het meer westelijk deel van de gemeente heeft meer nood aan een sociaal-culturele werking. Lotus is een bevoorrechte partner voor het sociaal-cultureel luik van het lokaal cultuurbeleid.

- Er wordt een samenwerking opgericht met andere partners die reeds een werking rond kansengroepen hebben. (bvb het OCMW)
- Via een aantal initiatieven levert de Bibliotheek een laagdrempelig aanbod op maat (niet mobiele leners en gezinnen met kinderen,...)
- Het lokaal cultuurbeleid wil de participatie verhogen door mogelijke drempels weg te werken. Financiële drempel, taaldrempel, zichtbaarheid/bekendheid van de werking, infrastructurele drempels...
- Aanwezigheid in bepaalde wijken vergemakkelijkt het contact met kansengroepen.
- Sociaal-culturele verenigingen worden in kaart gebracht.

3.4 Er is aandacht voor de Ukkelse jeugd in het lokaal cultuurbeleid

- De jeugd krijgt inspraak en kan haar stem laten horen via participatiemomenten.
- De jeugd krijgt een plek in de werking van elke partner; er wordt hiervoor samengewerkt met de scholen maar ook met de jeugdverenigingen.
- het Ukkelse jeugdleven wordt in kaart gebracht (bestaande initiatieven, plekken voor ontmoetingen, verenigingen)
- De jeugddienst van de Gemeente beschouwen we als een partner binnen dit luik.
- De jeugd krijgt de mogelijkheid zich artistiek uit te drukken (podium geven, expo, ...)
- Meer Ukkelse jongeren worden lid van de bib dankzij een brede kwaliteitsvolle jeugdwerking.
- Kinderen en jongeren kunnen beroep doen op een bredere waaier van culturele buitenschoolse activiteiten in het Nederlands. Er wordt hiervoor gezocht naar mogelijke samenwerking met verenigingen binnen de gemeente maar ook bovenlokaal.

3.5 De Ukkelaars en andere geïnteresseerden geven mee vorm aan het lokaal cultuurbeleid

Uitgangspunt: De Ukkelaar en andere geïnteresseerden kunnen niet alleen genieten van het aanbod maar worden zelf actor van het cultuurbeleid. De inwoners van de gemeente moeten mee het Ukkels lokaal cultuurbeleid dragen.

- De burger kan zich engageren in, en participeren aan het lokaal cultuurbeleid: partners creëren hiervoor de nodige plaats.
- Via de betrokkenheid van meer Ukkelaars wordt het cultureel netwerk langdurig versterkt
- De verenigingen vormen een belangrijke inrijpoort voor het lokaal cultuurbeleid: inspraak van, samenwerking met, en ondersteuning van verenigingen worden evident bij het vormgeven van het lokaal cultuurbeleid.
- De verschillende adviesorganen van de betrokken partners, samengesteld uit een representatief panel van lokale Nederlandstalige actoren genereren inspraak in het cultuurbeleid.

3.6 Het lokaal cultuurbeleid heeft speciale aandacht voor de samenwerking tussen de hoofdactoren en met andere mogelijke partners

Uitgangspunt: het lokaal cultuurbeleid wil geïntegreerd werken, vandaar de speciale aandacht voor de samenwerking tussen de verschillende structurele partners. De rol van de cultuurbeleidscoördinator is hiervoor bepalend.

- De Bibliotheek en het Candelaershuys worden meegenomen als volwaardige partners in een aantal bestaande projecten van de gemeente en zijn partners, zoals bv. de Wolvendaelconcerten of de Boekenbeurs
- Meer coproductie en overleg in het organiseren van culturele evenementen en beter afstemming van de programma's.
- Organisatie van een gezamenlijk cultureel project.
- De communicatie tussen de structurele partners wordt verbeterd door het organiseren van vergaderingen op regelmatige basis. Hierop kunnen ook andere partners uitgenodigd worden.
- Samenwerken met partners à la carte behoort ook tot de opdracht.

3.7 De inwoners kennen het cultuuraanbod

Uitgangspunt: Communicatie is de slagader van het lokaal cultuurbeleid: zonder communicatie naar de bevolking wordt het onmogelijk om het beleid uit te voeren.

- Meer Ukkelaars moeten het Candelaershuys en de Bibliotheek leren kennen.
- De aanwezigheid en zichtbaarheid van de structurele partners in het Ukkels straatbeeld moet beter.
- Nieuwe communicatie middelen worden ontwikkeld door de partners (zoals een nieuwe culturele website, nieuwsbrief, specifieke flyer voor cultuur).
- De Ukkelaar leert de partners kennen als lokale infoplaatsen.

4. PARTICIPATIEPROCES

Het late toetreden van de gemeente Ukkel tot het decreet lokaal cultuurbeleid en de zeer strakke timing waarmee we geconfronteerd werden hebben ons gedwongen om op vlak van participatie voor pragmatische en efficiënte opties te kiezen.

In tegenstelling tot een groot aantal gemeentes waar het participatieproces een langetermijnproces kon zijn moesten wij op een paar weken zorgen voor inspraak van de bevolking en voor het samenstellen van een eerste gemeentelijke adviesraad voor cultuur.

Alles moest heel snel gaan en dit heeft er voor gezorgd dat er een dynamiek rond het cultuurbeleidsplan is ontstaan in de gemeente. Zowel de leden van de verschillende adviesraden, als de leden van de kersverse gemeentelijke adviesraad voor cultuur en iedereen met wie we in contact zijn gekomen om dit plan te schrijven waren bijzonder betrokken en enthousiast.

Inspraak- en participatiemomenten lopen door elkaar: plannen en acties worden afgetoetst op verschillende niveau's, met een uiteindelijk advies van de gemeentelijke adviesraad voor cultuur.

4.1 Beroepskrachtenoverleg en regiegroep

De drijvende kracht achter het cultuurbeleidsplan en het hele participatieproces is het beroepskrachtenoverleg. Dit is samengesteld uit de cultuurbeleidscoördinator, de centrumverantwoordelijke en cultuurfunctionaris van het gemeenschapscentrum en de bibliothecaris en jeugdbibliothecaris. Zij bepaalden de grote lijnen, visie en doelstellingen en gaven de nodige aanzet voor het geheel.

Naast het beroepskrachtenoverleg was het ook nodig om samen te zitten en praktische afspraken te maken met de Schepen van Cultuur en de Dienst Cultuur van de gemeente. De regiegroep bestaat uit de leden van het beroepskrachtenoverleg aangevuld met de Schepen van Cultuur en personeelsleden van de Dienst Cultuur.

4.2 Beheersorgaan van de bibliotheek en Raad van Bestuur en Algemene Vergadering van het gemeenschapscentrum

Zowel het bestaande beheersorgaan van de bibliotheek, de raad van bestuur en algemene vergadering van het Candelaershuys werden bijzonder geïnformeerd en betrokken in de opmaak van het cultuurbeleidsplan. Hun engagement, ervaring en kennis van het Nederlandstalig culturele leven in de gemeente was een grote steun voor de opmaak van het plan.

4.3 Gemeentelijke adviesraad voor cultuur

De gemeentelijke adviesraad voor cultuur werd pas in september 2013 samengesteld en goedgekeurd door de gemeenteraad op 26 september 2013. Er werd bewust gekozen om met een beperkte groep enthousiaste leden van start te gaan. Een deel van de leden zitten ook in de adviesorganen van de partners. Op die manier bestaat er ook een band en een lijn tussen de partners die verder gaat dan de werking zelf.

De eerste vergadering van de adviesraad voor cultuur ging door in de gemeentelijke Nederlandstalige bibliotheek op 8 oktober 2013. Tijdens de eerste zitting werden, naast het informeren van de leden over het decreet en het cultuurbeleidsplan, ook onmiddellijk de grote lijnen (visie, doelstellingen) van het cultuurbeleidsplan afgetoetst.

De gemeentelijke adviesraad voor cultuur zal in de toekomst haar exacte rol en plaats binnen het gemeentelijke landschap nog moeten vinden.

4.4 Raadpleging van de bevolking

Dit inspraakmoment had plaats op 16 oktober 2013 in de raadzaal van het gemeentehuis. De bedoeling van de avond was de mensen informeren over het nieuwe cultuurbeleidsplan en ook hun mening vragen over de culturele situatie in Ukkel. Men had de gelegenheid om commentaar te geven en ideeën te lanceren.

De avond zelf was aangekondigd in het Nederlands en in het Frans in het gemeenteblad de Wolvendael en in de Hoorn (maandblad van het Candelaershuys). Flyers en affiches werden ook verspreid in de gemeentelijke bibliotheek en het Cultureel Centrum.

In totaal kwamen er een tiental mensen opdagen. Na een korte voorstelling van het Decreet Lokaal Cultuurbeleid en de betekenis hiervan voor Ukkel begon een geanimeerd gesprek over de

ervaringen rond cultuur in Ukkel, met brede gedachtewisselingen en interessante suggesties. Centraal stond de onbekendheid van de partners met hun werking bij de Franstalige bevolking. Goede communicatie moet centraal geplaatst worden om de boodschap en het aanbod bij de andere gemeenschappen te brengen.

5. MIDDELEN

5.1 Gemeentelijke middelen

Dienst Cultuur

Financieel:

Subsidie Vlaamse Gemeenschap - loon en werking cultuurbeleidscoördinator
56.000€

Subsidie Vlaamse Gemeenschapscommissie (2012) - projectsubsidies
23.020€

Gemeentelijk budget voor het organiseren van culturele activiteiten (2012)
46.000€

De gemeentelijke Dienst Cultuur beschikt over een budget voor het organiseren van activiteiten. Dit wordt hier opgenomen in de zin dat een grote meerderheid van de projecten van de Dienst Cultuur worden ingeschreven in de doelstellingen van dit cultuurbeleidsplan.

Subsidies aan Nederlandstalige verenigingen (2012):
2650€

Personeel:

De Dienst cultuur bestaat uit 5 personeelsleden waaronder een diensthoofd en de cultuurbeleidscoördinator.

Gemeentelijke Infrastructuren:

De gemeentelijke Dienst Cultuur beschikt niet over eigen infrastructuur. Het kan wel gebruik maken van een aantal andere culturele infrastructuren zoals: de Dekenij, Het Cultureel Centrum, Espace 1180, ...

Andere diensten

Samenwerking met de jeugddienst

Een aantal culturele activiteiten van de gemeente worden georganiseerd in samenwerking met de jeugddienst van de gemeente.

5.2 Gemeentelijke bibliotheek

Financieel (cijfers 2012)

Werkingsmiddelen

52.100€

Gebouw

51.000€ (waaronder 30.000€ via subsidies van de VGC)

Personeel

151.000€ (via subsidies van de Vlaamse regering)

Personeel

De bibliotheek werkt met 5 personeelsleden waarvan 3,8 Voltijdse Equivalenten. Twee personen werken voltijds, de bibliothecaris en de jeugdbibliothecaris. Er zijn twee halftijdse medewerkers en één medewerker die 80% werkt. De poetsvrouw komt elke week voor 12,5 uur in de bibliotheek poetsen.

De bibliotheek kan ook regelmatig beroep doen op vrijwilligers voor haar activiteiten.

Infrastructuur

De Bibliotheek is gevestigd in het Centrum van Ukkel, en beschikt over een ruim gebouw dat door de gemeente gehuurd wordt. De gemeente ontvangt elk jaar huursubsidies van de VGC.

5.3 Gemeenschapscentrum het Candelaershuys

Financieel

Werkingsmiddelen

34.746€

Personeel

Het Candelaershuys kent een kleine personeelsploeg bestaande uit een staf (centrumverantwoordelijke en cultuurfunctionaris), lijnpersoneel (2 deeltijdse onthaalbediendes) en dienstpersoneel (2 deeltijdse poetsvrouwen en een voltijdse klusjesman).

Infrastructuur

De uitvalsbasis is het Candelaershuys en het Wijkhuis Carloo.

Het Candelaershuys wordt betoelaagd door de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Het Candelaershuys werkt nauw samen met Lotus, het lokale dienstencentrum. Samen hebben ze verregaande verhuisplannen naar een nieuwe locatie aan de Egide Van Ophemstraat, in het meer westelijke deel van Ukkel, daar waar sociaal-culturele injecties het meest nodig zijn.

Lotus

Lotus is gehuisvest in het Candelaershuys. Heeft een centrumleider en een deeltijdse medewerker.

6. INFORMATIE EN COMMUNICATIE

Het gemeenteblad De Wolvendael en het maandblad van het Candelaershuys, De Hoorn, zullen de bevolking op de hoogte brengen van het bestaan van het nieuwe Cultuurbeleidsplan. Dit zal ook vermeld worden in de nieuwsbrieven van de Bibliotheek en van het Candelaershuys. De Ukkelse bevolking zal het beleidsplan kunnen raadplegen via de website van de gemeente (in de twee talen), van het Candelaershuys en van de Bibliotheek.

Daarnaast is het ook de bedoeling om in de volgende jaren nog regelmatig participatiemomenten te organiseren, om de bevolking op de hoogte te brengen van de evolutie van het lokaal cultuurbeleid. De participatiemomenten zullen ons ook de mogelijkheid geven om de vinger aan de pols te houden.

7. BIJLAGES

- Samenstelling van de Cultuurraad
- Advies Beheersraad openbare bibliotheek Ukkel
- Advies Raad van Bestuur en Algemene Vergadering Candelaershuys
- Advies Cultuurraad